

פניני הפרשה

צו

עלון מס'

1032

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

תורה מכפרת

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים – דרשו חז"ל במסכת מנחות (דף ק"י ע"א): כל העוסק בתורה, כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם. ללמדנו מעלת התורה שבכוחה לכפר בקרבנות. ועוד מובא במדרש הנעלם (פרשת וירא): אע"פ שבטלו הקרבנות לא בטלה התורה, וכשאי אפשר להביא קרבנות כמו בזמן הזה, יתעסק בתורה ויעיל לו.

שואל החפ"ץ חיים בספר "תורה אור" איך יתכן דבר זה, הרי יש כאן חיוב הקרבת הקרבנות, ובכל חוב שחייב על האדם לקיימו, ודאי שלא יועיל לו לקרוא את הפרשה בה מוזכר החיוב? אדם המחויב בציצית למשל, לא יעזור שיקרא את פרשת ציצית.

מבאר החפ"ץ חיים במשל לעשיר שכאשר הוא נמצא במקומו, יש לפניו את כל כבודו ומשרתיו, אבל כשנצרך לצאת מביתו לזמן מסוים, אין באפשרותו לקחת את מעדני ביתו ואת משרתיו. בכל זאת, על ידי צרור הכסף שהננו ה', יכול לדאוג לעצמו למשרתים ותפנוקים, ובזה יוכל למלאת חפצו כפי שהורגל בביתו.

כן הדבר בענייננו. בזמן שבית המקדש היה קיים, כל אחד יכול היה לתקן את נפשו על ידי קרבן, כאשר כל קרבן מתקן לפי עניינו. יש תיקונים הנעשים על ידי קרבן עולה ויש על ידי מנחה. אך עתה אנו "בדרך", אין לנו לא מזבח ולא כהן שיכפר בעדנו, אבל ה' ברחמיו וברוב חסדיו הכין לנו את התורה הקדושה שהיא בבחינת "צרור הכסף", ועל ידה נוכל להשיג כל תיקוני הקרבנות הנעשים מלפנים.

זקני וילנא סיפרו על אחד מתלמידי הגר"א, שלמרות שנתעוור בימי נעוריו המשיך כל הימים לשקוד על תלמודו, עד שהגיע למעלות גדולות בתורה. הגר"א נמל על עצמו להשיאו לאשה, ואכן נמצאה אחת מבנות וילנא לבנות ביתה עם הצעיר העיור, ואביה אף התחייב להחזיק את הזוג על שלחנו, ובלבד שיוסיף לעמול בתורה.

שמחתנו של הגר"א ביום הכנס בני הזוג לחופה היתה מרובה, והגיעה לשיאה לפני העמדת החופה. כאשר הובילו השושבינים לכסות את הכלה בהינומא, פנה הגר"א לתלמידו חביבו ואמר לו: "חז"ל אומרים שאסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה, הרי שהחתן צריך לראות את הכלה!". והנה, אך יצוא יצאו הדברים מפי הגר"א, פקח החתן העיור את עיניו! ומאז והלאה שב לראות כאחד האדם.

כל העומדים שם, נוכחו לראות את כוחו של הגר"א ויותר מכך למדו שהדבק במצוות ובתורה, קורעים לו את גזר הדין הבא לבטלו מהמצוות.

שיא תורני	עצה טובה
היום שבו נחגגים הכי הרבה סיומי מסכת ערב פסח, שנוהגים לעשות בו סיום כדי לפטור מתענית בכורות.	למי שאין משקל לשקול את הכזיתות של המצות, יחלק את המצה העגולה לאורכה ולרחבה, וכל רבע זה כזית – 20 גרם (מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סעדון זצ"ל

"צריך אדם להתמסר על כבוד קונו, ותמיד יהיה לבו חושב אולי עדיין אינו עושה רצון קונו, ואולי השם יתברך אינו שמח ממנו, ויזדרז לדקדק במעשיו ולהתרחק מכל צד של חולשה ביראת ה', וכל שכן להתרחק מן העברות ממש".
("מגיד חדשות" ח"ט דרוש מ"ב).

זאת תורת העולה – אמרו חז"ל (ירושלמי יומא פ"ה ה"ז) שהעולה באה לכפר על הרהור הלב. ע"ש. ונראה לי בס"ד רמז יפה לזה, שהנה המלים **קרבן עולה** עולים בגימטריא הרהורי הלב. ועוד נראה לומר בס"ד טעם יפה שקרבן עולה קרב כולו כליל לה' ואין לכהנים ולבעלים חלק בו (שלא כמו בשאר הקרבנות שהכהן או הבעלים מקבלים חלקים מסוימים), היות שהעולה באה לכפר על הרהורי עבירה, ואמרו ז"ל במסכת יומא (דף כ"ט רע"א) הרהורי עבירה קשים מעבירה, לכן כיון שכל ענין הקרבן הוא כדי שהאדם יראה ויבין שמה שנעשה בקרבן היה ראוי להיעשות לו, לכן מקטירים את כולו על גבי המזבח, ללמד את בעל הקרבן חומרת העוון מה שהיה צריך הוא להיות במקום קרבנו. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

אם תרצו – זו ההגדה

שאלו פעם את רבי נפתלי מרופשיץ: "למה מדפיסים בכל שנה הגדה חדשה, ולמה נוהגים רבים מאחינו בני ישראל לקנות בכל שנה הגדה חדשה?", השיב להם: "משום שהרשע של ה'ארבעה בניס' מהשנה שעברה כבר נחשב בימינו לצדיק; ומי שמתמש בהגדה ישנה חסר איפוא אחד מארבעתם..."

ההגדה קוטפת שיא נוסף – זהו הספר שחוברו עליו הכי הרבה ספרי פירושים. לפי המשוער, חוברו עליה למעלה מארבעת אלפים ספרי פירושים, יותר מכל ספר אחר בספרות היהודית. ועוד היד נטויה, כאשר בכל שנה ושנה יוצאים עשרות ספרים חדשים על ההגדה.

ישנם אפילו מחברים שחיברו כמה וכמה ספרים על ההגדה. מרן החיד"א למשל כתב ששה פירושים על ההגדה. בדור האחרון, מי שנחשב למחבר ההגדות הפורה ביותר, הוא הסופר הנודע רבי שלום מאיר הכהן וולך שליט"א, המנפיק כמעט מדי שנה הגדה של פסח חדשה ולפעמים שתי הגדות בשנה. עד היום הוא חיבר למעלה מ-30 הגדות, כאשר אף חוג ביהדות אינו מקופח. הרב וולך המכונה "בעל ההגדות", חידש ז'אנר מיוחד של הגדות בהן הוא אוסף פירושים וביאורים של רב מסוים על סדר ההגדה, שנלקטו על ידו מתוך ספריו של אותו רב, וכן משלב סיפורים אודותיו.

את אוסף ההגדות הגדול בעולם, מחזיק מר אבירם פז הי"ו. ברשותו אוסף הכולל לא פחות מ-3000 הגדות. מרבית תקציבו האישי וזמנו מוקדשים למטרה אחת: להשיג הגדות.

לסיום, נציין סוג הגדה מעניין. לרבי יצחק אברבנאל זצ"ל ישנו ספר "זבח פסח" על הגדה של פסח. המיוחד שבפירושו שלפני שהוא ניגש לביאור עצמו, הוא מקדים לא פחות ממאה שאלות וקושיות, ואח"כ מתחיל לבאר פסקא פסקא מן ההגדה, וקרא על עצמו: ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים, ויברכהו ה' – בהיתרם.

כולנו קוראים בכל שנה כליל הסדר הגדה של פסח, אך לא יודעים הרבה עליה. תחילה, איך בכלל נוצרה ההגדה? ההגדה היא בעצם קובץ מדרשים, מזמורי תהלים, דברי חז"ל, ברכות, תפלות ופיוטים, שנוצר כדי לקוראו כליל הסדר, על מנת לצאת ידי חובת מצות "והגדת לבנך" וסיפור יציאת מצרים. קובץ זה נקרא "הגדה" מלשון היגד – אמירה כנאמר "והגדת לבנך".

מתי בדיוק התגבשה ההגדה לנוסח הנוכחי? לא ידוע. לפי אחת הדעות הנוסח הנהוג בימינו התגבש ככל הנראה בתקופת בית שני, מלבד הפיוטים והפזמונים שצורפו בימי הביניים. הנוסח הקדום ביותר מופיע בסידור רב סעדיה גאון.

ההגדה העתיקה והיקרה ביותר בעולם היא 'הגדת סרייבו'. ובכלל, היא נחשבת לכתב היד היהודי היפה ביותר בתבל, ולאחד הספרים היקרים בעולם. ערכה נאמד בכ-700 מליון דולר! על פי סגנון כתיבתה משערים כי היא נכתבה בעיר ברצלונה בסביבות שנת 1350 למניינם, בתקופת תור הזהב של יהודי ספרד. ההגדה נכתבה על דפים עשויים עור עגל משובח, ונוספו לה איורים ססגוניים מדהימים ומרהיבי עין בצבעים יקרים עשויים כסף זהב ונחושת.

"הגדה של פסח", זהו הספר הנדפס ביותר בעולם היהודי, אף יותר מן התנ"ך. רק בקטלוג הספרייה הלאומית רשומים מעל 8500 הגדות! הסיבה לריבוי ההדפסות נובעת מכך שכל יהודי רוכש הגדות לפחות כמספר בני ביתו, ובמשך השנים מוסיף עוד כהנה וכהנה. לרבים יש תחביב לרכוש בכל שנה הגדה חדשה. מדי שנה, יוצאות לאור עשרות מהדורות חדשות של הגדות, ויש אספנים המלקטים בשקדנות כל הדפסה חדשה היוצאת לאור. אגב, ההגדה המודפסת הראשונה היא הגדת פראג, אשר נדפסה בשנת רפ"ז (1526), והיא מן ההגדות המצוירות היפות ביותר. הגדה זו נמכרה בעבר בניו-יורק במחיר 134,000 דולר.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

רמון מצא

התגלגל לשם בראש השנה...(!). בני הבית תארו לעצמם כי רמון ישן שכזה ודאי הבאיש והרקיב בתוכו. אך כאשר פתחוהו, גילו לתדהמתם כי הרמון נותר טוב ושלם, ורמה לא היתה בו!

דקדוקו של מרן הגאון רבי מצליח מאזוז וצ"ל במצוות, היה מבהיל הרעיון. כל אימת שהזדמנה מצוה לידו, היה מקיימה בתכלית ההידור, ונזהר מכל נדנוד איסור ולו הקל ביותר.

שמח הרב על השגחתו הפרטית של בורא עולם שגלגל בראש השנה רמון אל מתחת לספריה על מנת לזכות אותו להגיע לשלמות ההידור.

שנה אחת, כאשר משמש ובא ערב פסח, למד רבי מצליח את ענייני החרוסת, ומצא כי יש כמה הידורים באופן הכנתה, וכדרכו לשאוף לשלמות, החליט כי השנה יכין בעצמו את החרוסת עם כל ההידורים המוזכרים בפוסקים.

בחדוה של מצוה, נגש למלאכה, והכין חרוסת טובה ומשובחת, מהודרת ומשוכללת לפי כל ההידורים המצויים בפוסקים.

חודש ימים קודם החג, השיג את כל הפירות ומרכיבי החרוסת. רק פרי אחד לא הצליח למצוא - רמון, והצר מאד על חסרונו.

מאותה שנה, דאג רבי מצליח לאחסן רמונים במקרר חשמלי (אצל תלמידו ר' משה חדאד הי"ו שהיה לו מקרר בבית), כדי שבכל שנה יכין מהם חרוסת לפסח. וכך מדי שנה היה מכין כמויות גדולות של חרוסת מהודרת ומחלק ממנה גם לידידים וקרובי משפחה.

בין לבין החלו בעבודות הנקיון והסדר בבית הרב, ולמרבת הפתעה, גילו מתחת לארון הספרים בפינה חבויה אוצר יקר - רמון יפהפה אדום וגדול אשר

☺ זה כא חוק! ☺

גבאי צדקה מגיע לניו-יורק ועורך מגבית על פי רשימת כתובות של נדבנים.

באחת הכתובות, פותח לו בעל הבית את הדלת, ומתחיל לקלל ולצעוק. כאשר הוא רואה שהגבאי אינו מגיב, הוא שולף שטר של מאה דולר ונותן לו.

לאחר מלות תודה, פונה הגבאי ללכת לדרכו. אבל אז תופס אותו התורם ושואל: "תגיד, איך זה שלא ברחת כשצעקתי?"

מחייך הגבאי ושולף מכיסו את רשימת הנדיבים שלו, ומראה לו: "הנה בבקשה, תחת הכתובת שלך מופיע: 'מקלל, צועק ובסוף תורם מאה דולר'..."

☺ חוק חוק כא... ☺

בעזרת מודעות ודמיון מודרך - ההתמודדות עם היצר הרע קלה הרבה יותר.

ברכה לראש משביר

מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי מאיר מאזוז שליט"א

לרגל הוצאת ספרו החשוב

"ה' נמי" ח"ב

הכולל הלכות פסח עם ביאורים ומקורות,

שאלות ותשובות, חידושים על הרמב"ם,

שלחן ערוך, מערכות,

חידות ופתרונות ומכתבי תורה.

ויהי' שיזכה לראות את כל ספריו יוצאים לאור בבריאות ונחת וכל טוב. אמן.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: אדם פרטי שיש לו כמות גדולה של חמץ (כגון 3 ארגזי בירה וכיו"ב), האם יוכל למכור לגוי? תשובה: הדרך הטובה ביותר לסגור אותם במחסן, ולמסור מפתח המחסן ביד הרב (במעטפה), ויתן לו שכר טרחה, שאם ירצה הגוי לשלם מחיר כל הבירה, יקח המפתח מידי הרב ויטול את כל החמץ לביתו. אם אי אפשר לעשות כן, יעביר אותם לחנות מכולת שימכור אותם עם החמץ שלו, ומותרים לאחר הפסח. אבל לא לשרוף את החמץ בהנם לפני זמן איסורו.

שאלה: האם קיים מנהג ברור אצל יהודי תונס שלא ללכת לבית העלמין בימי ניסן? ואם כן, מה להורות לאנשים הרוצים לעלות בימים אלה? תשובה: כך שמעתי שזה המנהג. אם מתעקשים – שילכו.

שאלה: האם מותר לעשות אזכרה בחודש ניסן? תשובה: אפשר לעשות אזכרה בניסן, לימוד משניות וסעודה בלבד.

שאלה: כלי שרוב תשמישו בכלי שני, שפסק מרן השלחן ערוך (או"ח סי' תנ"א סעי' ו') שהולכין בו אחר רוב תשמישו, האם לאחר שהכשירו בעירו, יהיה מותר להשתמש בו אף בכלי ראשון? תשובה: ההכשר מעלהו ועושהו כחדש להשתמש בו אף בכלי ראשון.

שאלה: מצורפים בזה שתי חוברות מסיפורי התנ"ך שנכתבו כנראה ע"י יהודי שאינו דתי. מישהו קרא בהן וטען שיש בהן דברי כפירה וסילוף ודינם להישרף. שאלתי, האם אפשר לקרוא אותם, והאם באמת דינם לשריפה או שמספיק לזרוק לאשפה, כי ישנה כמות של כ-1000 ספרונים כאלה? תשובה: אין בהם דברי כפירה ממש, רק שכמה פעמים תופס המקרא כפשוטו ומתעלם מדעת חז"ל (כגון שישבו במצרים ת' שנה, וכדומה). יש בו שניאה גדולה שכתב שנקרא "פסח" על שם שפסח המות על עמנו באותו לילה, הם כי לא להזכיר בשם ה'. רח"ל משבוש זה. יש לעוטפו בניילון ולזרוק לגניזה כי יש בו פסוקים רבים.

שאלה: הרשב"ץ במאמר "אפיקומן" הביא שיש מפרשים "ופסחתי עליכם" (שמות יב, יג) מלשון מנוחה, מענין פיסח שאינו יכול לילך. ואינו נראה זה. עכ"ד. מה כוונת המפרשים הללו (אמנם האבן עזרא והרד"ק בספר השרשים כתבו דפסחתי הוא מלשון פיסח, אלא שביארו שהוא לשון דילוג כפיסח המדלג)? תשובה: כנראה כוונת המפרשים הנ"ל שהם מבארים פסח לשון מנוחה, שכיון שאינו יכול לילך הוא יושב ונה במקומו, ועל פי זה פירשו ופסחתי עליכם ג"כ לשון מנוחה (ואולי עפ"י פירשו ביהושע ה' יו"ד "ויחנו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח"). ודחה הרשב"ץ דבריהם דערבך ערבא צריך.

חידת השבוע

באיזו תקופה לא סבלו נשות ישראל מצער לידה?

הפתרון: הרב כתנות אור (הביאו מרן החיד"א בספר "פני דוד") כותב שנשות ישראל בדור של יציאת מצרים היו צדיקות, ולא נכללו בעונש שהוטל על חוה "בצער תלדי בנים", והיו יולדות כחיות השדה בלא מיילדת, וזהו "כי חיות הנה בטרם תבוא אליהן המיילדת וילדו" (שמות א, יט). וע"ש בפני דוד שחוו לפני החטא נקראה "חיה".

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לרפואת דורון בן שרה הי"ו